

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40.—
polletno Din 20.—
Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani
Pošt. ček. račun št. 10499

Figovo pero?

Razni časopisi, zlasti pa obe glasili vodilnih članov nepravilno izvoljenega OIO »Boja«, uradni (uzurpirani) »Bojevniki« in poluradna »Slovenija«, pišejo zadnje čase kaj ginljivo o potrebi »enotnosti in enotnega nastopa slovenskega naroda«. Oba »bojevniška« lista pravita, naj bi bil »Boj« tista enotna organizacija slovenskega naroda. To so lepe besede, kakšna pa so dejanja? Čeprav smo se od »Slovenije« od vsega početka diametralno razlikovali in se seveda razlikujemo tudi danes, eno ji moramo priznati: bila je dosledna, vsaj zadnje leto dni. V začetku je »Boj« z ostalo opozicijo vred tudi ona pozdravila. Ko pa je opazila, da »Boj« s svojim delom utrjuje Slovenijo in Jugoslavijo, je bilo začetne ljubezni konec. Kako je prišla do končnega odkritega sovraštva, razumemo, in sicer dodobra. Kako pa je bila mogoča začetna prijaznost, si ne moremo tolmačiti drugače, kakor da gospodje niso brali pravil »Boja« ali pa so upali, da beseda ni konj in da so bojevniki njihova pravila le figovo pero, s katerim zakrivajo kaj »Sloveniji« prijetnega, kar bodo odkrili, ko se bodo upali, oziroma ko pride tisti »veliki, odlčilni čas«. In vendar se je »Boj« pod svojim prejšnjim vodstvom tako v začetku kot pozneje ravnal po svojih pravilih, katerih najvažnejši člen 2. hočemo tu poklicati prizadetim v spomin, ker se zdi, da je že vse preveč pozabljen. Ta se glasi:

»Združenje borcev Jugoslavije« je nadstrankarski pokret za duhovno in stvarno pripravo narodne in državne obrambe ter za pospeševanje vsestranskega napredka celokupnega našega naroda. V ta namen goji združenje med svojim članstvom viteški duh tovarštva, ljubezni in zvestobe kralju, domovini Jugoslaviji in narodu; vzgaja članstvo v poštenosti, nesebičnosti in požrtvovalnosti, dalje goji vzgledno medsebojno zapužanje, vzgaja neupogljive značaje, sposobne in trezne gospodarje, marljive kulturne in socialne delavce, budi v članstvu disciplino in borbenega duha, ter pridobiva somišljenike za duhovni prepoved širokih narodnih plasti v dosego socialne pravičnosti in spoštovanja etičnih in človečanskih načel.

Da »Slovenija« takega programa ni mogla odobravati, razumemo. Značilno pa je, da je vedno napadala le »nekatero« vodilne člane »Boja«, čeprav je bilo vse vodstvo »Boja« istega duha, za isti program. Očitno so gospodje upali, da vse še ni izgubljeno, da je treba odstraniti iz »Boja« nekatere osebe, pa postane ta tak, kakršnega si želijo za svoje cilje. Predvsem je vzela na muho »jugoslovanske dobrovoljce«, ki da ne smejo komandirati »slovenskim bojevnikom«. Le z enim jugoslovanskim dobrovoljcem je imela zadnje mesece usmiljenje in še ta je dobrovoljec z italijanske fronte iz legije g. dr. Pivka. Ko so bili na zadnjem nezakonito sklicanem zboru delegatov na nepravilen način izključeni dobrovoljci — z njimi vred pa tudi slovenski bojevniki, ustanovitelji »Zveze bojevnikov« in »Boja«, je »Slovenija« triumfirala in razglasila, da je zdaj »Boj« tak, kakršen mora biti, in da naj zdaj vstopi vanj »slovensko razumništvo«. Zakaj?

Ali se je »Boj« pod novim vodstvom izpremenil? Ali ni več v veljavi člen 2. pravil? Ali pa je zdaj ta člen postal figovo pero? To bo treba povedati članstvu »Boja«, ki je značajno in ki se hoče boriti za tiste ideje, ki si jih je zapisalo v svoja pravila. Kdor hoče kaj bistveno drugega, pa naj si ustanovi drugo

Pregled vojske Staviskega

Pred kakimi tremi tedni sta pričeli dve sodišči v državi — eno v Osijeku, drugo v Sarajevu — obravnavati dve veliki korupcijski zadevi; prelistavajo številne spise, akte in dokumente ter pretipavajo obisti številnih odličnih obtožencev iz vrst vojske našega Staviskega.

Ko čakamo na izid ogromnih preizkav in obravnav, ne smemo pozabiti, da to niso ne prve, ne zadnje afere iz našega javnega življenja. Še mnogo jih je, morda celo težjih in starejših.

Toda čas gre svojo pot. Damoklejev meč se je nagnil nad njihovo glavo. Ne morejo pobegniti. Prihaja čas, ko bo neizprosna revizija pričela preiskovati izvor premoženja naših državljanov, predvsem tistih, ki so se posvečali političnim in javnim zadevam in ki so čez noč na neviden način obogateli. Ta revizija je tisto, kar zahteva ves narod, vse ljudstvo brez ozira na politično in programsko razcepljenost. To zahtevo postavlja narod pred vsako drugo stališče in pred vsak program.

To pa je tudi popolnoma pravilno. Ničesar novega se ne more ustvariti, dokler ne bo razgaljeno in uničeno vse tisto, kar je bilo v starem gnilega, pokvarjenega in zastrupljenega. Težke in velike kazni morajo zadeti tiste ljudi, ki so prodajali, poniževali in oškodovali naše narodno in državno življenje po vojni. Ljudstvo mora dobiti zadoščenje in jasno videti že vendar enkrat primere kaznovanja vseh zločincev, da bi moglo vzbuditi v sebi vero v bodočnost in da bi se s srcem moglo uživati v novo dobo.

Ko pa se bo nekega dne pričel odmotavati klopčič gnilobe, korupcije in zločina, tedaj bomo strmé videli jasno, da je ta klopčič zvilo par sto ali največ tisoč razbojnikov in banditov, med katerimi bomo našli redkokoga, ki bi kdaj karkoli žrtvoval in dal od sebe za ustvaritev naše narodne države in za boljše življenje našega ljudstva. Pred vsem se bomo prijeli za glavo mi bivši, v bojnem dimu, mrazu in lakoti trpeči bojevniki, dobrovoljci in invalidi svetovne vojne in se vprašali: kako smo pri vsej svoji nekdani hrabrosti mogli dovoliti, da se je zaplodilo in razpaslo toliko troto in zajedalcev, ki pijejo sladko krististemu, kar smo mi s smrtjo in neizmernim trpljenjem kupili in pošteno plačali!

In videli bomo, da so več ali manj skoro isti ljudje zapleteni v vse povojne afere in da imajo isto ozadje.

Videli bomo tudi to, da je radi sebičnosti in zločinov teh par sto ali tisoč ljudi bilo tolikokrat omrtvičeno vse naše politično, socialno in gospodarsko življenje, da so tisti lopovi izzivali prepire in spletke med ljudstvom in v vrstah človeške družbe, da so rušili ene in dvigali na njih mesto druge istega značaja in miselnosti samo za to, da so oni sami mogli lažje krasti in slepariti.

Ker pa je korupcija morda največje zlo za vsak narod in vsako državo, je tudi zelo verjetno, da so nekateri od njih vedoma — vsi ostali pa nevede služili tudi tujim sovražnikom v cilju izpodkopavanja temeljev, na katerih počiva naša država.

organizacijo! Nekaj poštenja in odkristosti le mora biti. Nikomur ne odrekamo pravice do organizacije. Toda organizacije, ki naj imajo kaj haska, morajo združevati ljudi enakih nazorov vsaj v bistvenih vprašanjih državnega in narodnega življenja. Ti nazori morajo pa biti izraženi v programu organizacije. Nemožato pa bi bilo skrivati se za taj program.

Ne potrebujemo nič več besed o pobijanju korupcije. Zahtevamo kot bojevniki nove, urejene in močne Jugoslavije najstrašnejšo preiskavo, sodbo in kazni za vse lopove, kjerkoli bi se nahajali in kakršnekoli priprošnjike bi imeli. Treba je nemudoma poiskati in izžgati takó glavno gnezdo te svojati kakor tudi vse njegove filijalke po vsej državi, treba je iztrebiti mrčes, ki ne dá naši domovini, da bi se razcvetela v solne svobode in dajala dovolj kruha

Veliki greh

Z vseh strani nas bojevniki pozivajo, da objavimo tisto znamenito okrožnico, zaradi katere je na zadnjem nepravilnem delegatskem zboru dal novomeški advokat g. dr. Gros med slučajnostmi in po odhodu naših delegatov »izključiti« odsotne ustanovitelje »Boja«. Dalje nam poročajo z dežele, da posamezni člani sedanjega, nepravilno »izvoljenega« OIO obrekujejo bivši izvršni odbor in opisujejo vse dogodke, ki so privedli do puča v organizaciji, v popolnoma nepravilni luči. Da torej ustrezemo želji bojevnikov, prinašamo okrožnico v celoti, neolepšano, tako, kakršna je bila. Tako se bo slišala še druga plat zvona. Opozarjamo, da je ta okrožnica bila kot soglasen sklep predsedstva OIO le odgovor na samolastno Vidmarjevo tiskano okrožnico, ki jo je razpošiljal v odprtih kuvertah in ki je našla seveda takoj pot tudi v nebojevniško časopisje. To je tudi vzrok, da se ime g. Vidmarja omenja tolikokrat. — S to okrožnico pa je izrpan le del dogodkov v OIO »Boja«.

Združenje borcev Jugoslavije »BOJ«,
Osrednji izvršilni odbor v Ljubljani.

Okrožnica štev. 15.

Strogo zaupno!

Ljubljana, 30. marca 1935.

TOVARISI!

Prejeli ste tiskano okrožnico, ki jo je podpisal tov. Stane Vidmar in razposlal našim skupinam. Ugotavljamo, da je to storil svojevoljno brez sklepa in pooblastila Osrednjega izvršnega odbora. S tem je zagrešil dejanje namerne nediscipline, prelomil svojo svečano zaobljubo in se uvrstil med tiste, ki zlonamerno izdajajo vznemirjajoče okrožnice na naše skupine po vzorcu izključenih bivših naših članov Straha, Šublja in Peršuha. Stori je to zato, ker njegove neutemeljene zahteve pri OIO niso prodrle in ker hoče kot posameznik po fašističnih metodah strahovati sklepe večine tako v OIO kot v celotni organizaciji. Pozivamo vas, da se na to in na take okrožnice, katerih ozadje je dovolj prozorno, ne ozirate in jim ne sledite, kajti one kljub svojim milim strunam nimajo drugega namena, kot škodovati »BOJU« in ga razkrojiti radi sebičnih ciljev in pestrnosti posameznih hujskačev, ki so slepo ali neslepo orodje v rokah nekaterih starostrankarskih in novostrankarskih politikov, katerim je »BOJ« trn v peti.

Predsedstvo OIO je sklenilo pojasniti članom s to okrožnico nekatere neljube dogodke, ki so se pripetili v organizaciji v zadnjem času. To je tembolj potrebno, ker obletavajo naše skupine v zadnjem času vsi mo-

za slehernega sina svojega. To je zahteva, ki stoji nad vsemi drugimi zahtevami. Potrebna je neusmiljena in nepristranska revizija izvora na hitro »zasluženega« premoženja vseh političnih in javnih delavcev ter njihovih rodbin — kar po vrsti in brez vsake izjeme — boste videli, kako bo marsikako na videz imenitno ime zgrmeló v prah in blato! To je jedro vsega, kar zahtevamo, preden bi se o čem drugem mogli politično razgovarjati.

To je naša beseda ob priliki glavnega pregleda armade našega Staviskega.

goči agitatorji, hujskači in podpihovalci. Vse to silno ovira naše delo. Ker vemo, da agitira pri skupinah brez pristanka in večinoma brez vednosti OIO tov. Stane Vidmar, smo primorani pojasniti članstvu te stvari tudi s svoje strani.

Vsi vemo še prav dobro, s kakim navdušenjem smo v preteklem letu gradili naš »BOJ«. Vsi vemo, kako smo hoteli, kako smo porabili vsako minuto prostega časa, vsak dinar, ki nam je preostal — za »BOJ«. Vsi vemo, s kako ogromnim odzivom in s kakšno hvaležnostjo je sprejelo naše ljudstvo naše skrajne napore, kakršnih slovenska zgodovina le malo pozna. Vsi veste, kdo je tedaj hodil med vas, kdo vam je govoril naš evangelij, ki je strl jekleni obroč pritiska, v katerem že dihati niste mogli več. Med tistimi, ki so prihajali brez podpor, iz lastnih tovariško vloženih sredstev med vas vsako nedeljo, vsak praznik, so bili skoro vsi člani sedanjega OIO, ki jih vsi dobro poznate. Med nami je bil eden najvnetejših bojevniških delavcev ravno tovariš Stane Vidmar, ki je hodil z nami v najlepšem tovarištvu, vedno v prvi vrsti naše armade in krepko pomagal krčiti trnjevo pot našemu »BOJU«. Med nami ni bilo nobene sence, nobenega prepira.

Tako je šlo nekako dotlej, dokler nas ni zadela velika nesreča s smrtjo Blagopokojnega kralja Aleksandra. Tedaj pa je nastal nekak čuden preokret. Tovariš Vidmar je pričel postajati nestrpen, nemiren, za kar nismo mogli najti pravega vzroka. Žal prepozno smo ga izvedeli: Kakor je sam izjavil, je govoril z nekim vplivnim strankarjem, ki mu je dejal, da vodstvo organizacije (kljub ogromnim z neverjetnim pogumom doseženim uspehom!) ni pravilno sestavljeno, da sestavlja ta starostrankarski politik — po poklicu advokat — sam nekako listo novega OIO, ki bo predlagana na delegatskem zboru 8. decembra 1934. Kaj je še povedal tov. Vidmarju, ne vemo — vemo pa, da je iz vsega njegovega nemirnega ponašanja ob priliki predpriprav za ta delegatski zbor vedno jasneje prodiral vtis, da so mu ogromni uspehi »BOJA« zmešali glavo ter da se mu je porodila misel: »HOCEM POSTATI NEOMEJEN VODJA, NEKAK »FUHRER« NA ČELU SILNE ORGANIZACIJE, KI SE MI BO MORALA POKORITI!«

Ker med ostalimi člani vodstva nikdar ni bila navada, puliti se za funkcije, šarže — nas je ošupnilo, da se tu nekdo hoče kar čez noč s komolci preriniti na čelo. Če bi tov. Vidmar tega ne kazal tako očitno, bi morda radi njegovega dela in zaslug za organizacijo ne bilo nikakih ovir, da napreduje, to tembolj, ker se tov. predsednik Kuster ni nikdar krčevito oklepal svojega mesta. Ker pa se je tov. Vidmar proti vsem našim navadam sebično in nervozno, čeprav spretno potegoval za predsedniško mesto, nam je to bilo sumljivo in tako je nastal proti temu odpor. Najboljši dokaz, da je bil ta odpor upravičen, je dejstvo, da je tovariš Vidmar pozneje priznal, da je dobro vedel za tisto gori omenjeno starostrankarsko listo za volitve OIO, katero je na delegatskem zboru 8. decembra predlagal tisti sedaj izključeni g. France Strah, ki je napravil toliko škode s svojimi nastopi pod geslom, da napoveduje boj našemu »BOJU«. Na tej listi je bila pred-

Ali si poravnal naročnino?

lagana vrsta starostarsko usmerjenih ljudi, ki sploh niso bili člani »BOJA«. Na čelu te Strahove liste pa je bil kot kandidat za predsednika imenovan tov. Vidmar! Tov. Vidmar je to zamolčal tako OIO kot svojim tovarišem sodelavcem, samo zato, ker je lažsko njegovemu častihlepju, da bo izvoljen za predsednika. To pa se mu spričo zavednost naših delegatov ni posrečilo. Kljub tej svoji neodkritosti pa je tov. Vidmar vseeno osebno sodeloval pri sestavi oficijelne liste kandidatov za novi OIO, bil z njo razven z razmeščenjem svoje osebe, popolnoma zadovoljen in so se na njegovo izrecno zahtevo izvršile važne spremembe v kandidaturah. Vsi smo mislili, da se bo na delegatskem zboru solidariziral s tako sporazumno listo. Toda vsteli smo se. Vse to je dokaz neodpušljive neodkritosti napravim svojim tovarišem, ki jih je enostavno vlekel za nos. Zato tudi ni odprl ust, da bi pojasnil, kar je pričakovala vsa dvorana, da med njim in tov. Kustrom ni nobenega spora. Tov. Kuster pa je bil preveč obziren, da ga ni hotel razkrinkati pred vsemi delegati. Vsi navzoči pa so odnesli utis, da tukaj nekaj ni v redu, ker je prišlo do bojnega glasovanja. To je bil prvi greh tov. Staneta Vidmarja.

Po delegatskem zboru so si člani OIO v štirinurnem razgovoru s tov. Vidmarjem zaman prizadevali, prepričati ga, da ne dela prav, da naj se ukloni sklepu večine in dela nesebično za »BOJ«, kakor je delal dotlej. Čez nekaj časa se je šele toliko pomiril, da je dal nekako izjavo v »PRELOM«, ki pa ni bila enakovredna tistemu pojasnilu, katerega bi bil moral podati na delegatskem zboru, a tega ni storil. Od tega časa so se ostali člani OIO naprej trudili za »BOJ«, kakor poprej — tov. Vidmar pa ni bil več stari bojevnik. Oviral je delo, podiral, kar so drugi zidali. Včasih se je zopet pomiril in spet prijel za delo — nato pa zopet odnehal. V polni meri se je pri tem pokazala njegova nestalnost, nezanesljivost, ki jo je sicer bolj poredko tudi že preje večkrat pokazal. Tako je bil začel akcijo za dnevnik »PRELOM« kot predsednik konzorcija, pa je kmalu brez uspeha odnehal. Tako se je lotil ustanovitve »Bojevnške tiskovne zadruge« kot predsednik, pa je sklical do danes eno samo sejo. Tako je bil leto dni predsednik bojevnške skupine Ljubljana-mesto, ki je leto dni tako malo delovala, da se je komaj vedelo, da obstoji. Skupina spi spanje pravičnega, šteje par sto članov, čeprav bi morala biti med vsemi našimi skupinami najštevilnejša. Na zadnjem obnem zboru je bilo s predstavnikom oblasti vsega skupaj natančno 50 ljudi! Tudi kot predsednik organizacijskega odseka ni sklical še nobene seje, odsek ničesar ne dela za »BOJ«. Tov. Vidmar je osebno sodeloval pri vseh pogajanjih s tov. Dimitrijem Ljotičem, s skupino »ZBOR« in z Jugoslovansko akcijo za združitev z »BOJEM« v veliko vsedržavno JUGOSLOVANSKO LJUDSKO GIBANJE »ZBOR«. Pomagal je sestavljati zapisnike in jih tudi sopodpisoval. Z vsem, kar se je v tem vprašanju zgodilo, je soglašal, kakor je lani soglašal za vložitvijo novih pravil, po katerih bi bil »BOJ« postal politično društvo z delokrogom za vso državo. Kar je tedaj odobral, sedaj pobija, čeprav za to nima nobenega razloga. Tov. Vidmar se je udeležil 6. januarja t. l. konference v Beogradu in je s strani naše delegacije zastopal z vso vneto stališče, da se ustanovi vseljudsko gibanje »ZBOR« s tovarišem Dimitrijem Ljotičem na čelu. Tov. Vidmar je tudi vstopil v začasni pripravljalni odbor skupaj z zastopniki »ZBORA« in Jugoslovanske akcije, kar ga danes ne ovira, da se dela, kakor da si lahko nad celo stvarjo umije roke.

Tov. Vidmar je pri izstopu iz Konzorcija »PRELOM« izjavil, da se ne strinja s pisanjem lista glede volitev, kar bi pomenilo, da ne odobrava skupnega nastopa s tov. Ljotičem. Dne 10. januarja pa je bil baš on tisti, ki je objavil v »PRELOMU« svoj članek »ZBOR, jugoslovansko ljudsko gibanje«. V tem članku odobrava naša temeljna načela in smernice in z navdušenjem poroča o beograjskem sklepu za združitev vseh teh pokretov v enotno gibanje preko vse države. Pravi tudi: »Definitivno pa se je tudi določilo ime za to novo, enotno združjenje.« Res pravi tov. Stane Vidmar v tem članku, da bo končno o vsem tem sklepal zbor delegatov, nepojmljivo pa je, da je on nenadoma izpremenil svoje stališče napram »ZBORU«. Njegova sveta dolžnost bi bila, da bi akcijo, pri kateri je tako vneto in inicijativno sodeloval, povsod branil in se podredil drugačnim nazorom šele tedaj, če bi to sklenila kakšna pravilno izražena večina.

Vse to in še dosti drugega pove, da tov. Vidmar ovira naše delo zavedno ali podzavedno, kar zopet potrjuje, da je imel zbor delegatov prav, da ga ni postavil na čelo našega gibanja. Tov. Vidmar bi bil kot pred-

sednik »BOJA« ravno taka ovira za delo »BOJA«, kot je bil drugod.

Volitve so se izvršile pravilno in so prišli mnogi tovariši z dežele v OIO. Nato so lahko opazili, da je bila volja večine, da se dela nesebično in z vso energijo samo to, kar bo v korist »BOJU«. Videli pa so, da tov. Vidmar pri sejah namenoma in spretno prikrito ovira vsako delo z neprestanim nezadovoljstvom, prerekanjem in z nedoslednostjo. Sklep, ki ga je sprejela večina OIO, zanj ni veljal in se nanj ni oziral, ker je morda on sam glasoval proti. Pa tudi če je glasoval za sklep, je v 24 urah svoje mnenje menjal in ta sklep proglašal za škodljiv z brezobzirnostjo, katere nismo mogli razumeti. Obdal se je z nekakim štabom zaupnih ljudi, čeprav je neprestano govoril, da nima z njimi nikakega opravka, in koval naklepe proti sotovarišem v OIO. Med njegovimi zaupniki so bili izraziti sovražniki »BOJA« in pa taki, ki bi se radi polastili njegovega vodstva. Ti so bili tov. Vidmarju ljubši kot njegovi stari, v borbi preizkušeni bojni tovariši, sodelavci, s katerimi se je nekoč tako uspešno boril proti strahovalcem našega ljudstva in proti pokvarjeni miselnosti. Tako je prišlo samo po sebi, da je postajal v OIO vedno bolj osamljen, da so se vsi stari delavci obračali od njega, ker so videli, da ima samo en cilj: Ali bom vodja in vrhovni komandant »BOJA« — ali pa ga bom rušil z vso silo. Pri tem se ni bal nobenega sredstva. Pomagali niso ne opomini, ne iskrene prošnje tovarišev. O tisti okrožnici o političnem položaju, katere, pravi tov. Vidmar, da ni podpisal, povemo, da je res zagledala beli dan po preveliki vnemi posameznikov in ni predstavljala splošnega mnenja OIO. Imela je napako, ki se lahko pripeti povsod, kjer se dela s takim ognjem kot pri nas; kdor spi, ne dela napak. Glede podpisa tov. Vidmarja, ki so ga tovariši v dobri veri postavili kakor pod druge tudi pod to okrožnico, je tov. Vidmar pričel šele mnogo pozneje, ugovarjati, vendar iz tega ni napravil tedaj večjega vprašanja. Šele danes se je spomnil in udarja na veliki zvon radi nje, to pa iz razloga, ker mu je došel prav vsak slučaj, ki ga more navesti proti svojim sobojevnikom, kateri pa so baš njemu morali v interesu naše splošne stvari neprestano odpustiti še mnogo večje napake. Končno pa itak nosi vso odgovornost za to OIO, ki je bil glavni podpisaneec, oseba in podpis tov. Vidmarja sta bila pri tem podrejenega pomena.

Še eno značilnost. Tov. Vidmar je tudi glasoval pri seji OIO za izključitev Straha in celo predlagal izključitev Šublja, ki sta tudi razburjala in hujskala naše skupine z okrožnicami in napovedovala boj »BOJU«. Takoj nato je pripuščal Straha na zborovanja bojevnikov, katere je tov. Vidmar vodil, in celo dovolil Strahu kot izključenemu članu govoriti in hujskati naprej. Na sreskem sestanku za ljubljansko okolicu se ni pokoril zahtevi delegata OIO, naj odstrani Straha iz dvorane. Mirno ga je uporabljal, da je sejal razdor med člani. Ko je potoval takratni zunanji minister g. Jevtič skozi Ljubljano, je šel s tovariši in ga pozdravil v imenu »BOJA« tov. Vidmar. Bil je navzoč pri sestankih z banom dr. Marušičem, kadar nas je le-ta pozval, in imel pri tem skoro glavno besedo. Vsega tega se tov. Vidmar danes noče več spominjati.

Naenkrat pa je prišlo nad nas vprašanje volitev. Že preje pri senatnih volitvah se je opiral tov. Vidmar na razlago, da je volil Žebotovo listo kot posameznik, ne pod firmo »BOJA«, ker hoče biti aktiven, ter zanika pasivnost in čepenje za pečjo. Za vse te razlage mu je dal »PRELOM« svoje stolpce na razpolago. Pri teh volitvah pa trdi tov. Vidmar ravno nasprotno, da taka mlada, še enotna organizacija, ne sme biti aktivna, temveč mora ostati še za pečjo. To je zopet ena od nešteti nedoslednosti tov. Vidmarja.

Ko so bile razpisane volitve, je prišel v naše skupine nemir. Prihajala so pisma, naj jim svetujemo, kako naj se opredelijo in kaj naj storijo, da uresničijo naša bojevnška načela, kajti aktivno hočejo poseči v volilno borbo. Na ta poziv smo pričeli poizvedovati ter poslali tov. Vidmarja h g. dr. Mačku in pa h g. dr. Korošcu ter na podlagi njegovih poročil iskali pravo pot, ki naj bi jo nasvetovali članstvu. Vse te priprave pa se ob sodelovanju tov. Vidmarja niso premaknile z mesta, prišli nismo nikamor, kar so opazili tudi vsi člani OIO z dežele. Ko pa smo izvedeli, da so nekatere skupine v želji po aktivnem sodelovanju pri volitvah šle tako daleč, da so silile na listo gospoda Jevtiča za vsako ceno in se pričele poniževati že pred nekaterimi mogotci JNS — smo uvideli, da je zadnji čas. Po seji predsedstva, na katero tov. Vidmar ni prišel, so sklenili vsi navzoči tovariši iz predsedstva, da naj se nujno osnuje GLAVNI BOJEVNIŠKI VOLILNI ODBOR pod kontrolo predsedstva, v katerem naj so-

delujejo vsi, ki imajo za to veselje in sposobnost. Ta volilni odbor je vzel zadevo energično v roke in najprej zgrabil delo tam, kjer je ostalo po zadnji seji predsedstva, kjer je tov. Vidmar brez vsakega ugovora sodeloval, redigiral pogoje in jim dal končno obliko, pogoje, pod katerimi bi bilo bojevnikom slediti listi g. Jevtiča in kateri pogoji bi naj bili predloženi gospodu ministru Marušiču. On je bil tudi določen v deputacijo, ki naj bi na temelju teh pogojev vodila pogajanja. Ker so mnoge skupine zahtevale, da poskusimo možnost častnega pristanka na listo g. Jevtiča, je glavni volilni odbor stopil v razgovor z g. dr. Marušičem, ki pa se je končal negativno radi nesprejetih naših pogojev, katerih glavni je pa bil, da ostanemo zvesti svojim načelom. Nato se je Glavni volilni odbor sporazumel s tov. Dimitrijem Ljotičem, ki zastopa ista načela kakor mi, ter ima ogromen moralni ugled v vsej državi, a predstavlja opozicijo. V najglobljem prepričanju, da delajo prav, so tovariši Glavnega volilnega odbora nasvetovali tov. bojevnikom, naj se priključijo v živi aktivnosti listi tov. Ljotiča, čeprav je ta pot daljša in nehlajnejša in ne obeta mnogo mandatov. S tem smo dokazali, da tudi v vodstvu ni prevladovala sebičnost in lov za mandati, ampak naša vsem sveta bojevnška načela.

Čeprav je bilo dovolj povdarjeno, da ostane »BOJ« kot tak po ugotovitvi banovinskega odbora kot najvišjega foruma nadstrankarski in se ne meša v volitve, za kar v smislu svojih pravil nima niti pravice, tov. Vidmar še danes noče razumeti, da Glavni volilni odbor služi popolnoma ločeno od »BOJA« kot organizacije in ima samo namen svetovati bojevnikom kot svobodnim državljanom tisto, kar smatra po globokem prepričanju večine za dobro in edino pravilno, čeprav neobvezno, za uresničenje naših visokih načel, ki morajo postati meso in kri preje ali pozneje in dvigniti naše trpeče ljudstvo iz gospodarske stiske in odvsnosti.

Zahteva tov. Vidmarja izzveneva v končno glavno zahtevo: DELEGATSKI ZBOR! Zakaj hoče tov. Vidmar delegatski zbor? Prvo hoče razpravljati pred najširšim forumom, zastopnikom oblasti in pred vso našo javnostjo vse podrobnosti našega delovanja, napadati svoje tovariše-sodelavce ter napraviti ogromno zmedo med člani ravno sedaj, ko so duhovi že radi volitev dovolj napeti, vzbuditi nezaupanje v tisti OIO, ki je uspešno vodil »BOJ« doslej čez drn in strm in preko vseh besnih napadov nasprotnikov. Doseči hoče odstranitev vseh starih bojevnikov in delavcev, ki imajo močno hrbenico in zasledujejo le koristi »BOJA«, toda ne soglašajo s šviga-švaga delovanjem tov. Vidmarja in se mu niso hoteli slepo pokoriti kot nekakemu diktatorju. Končno pa hoče ne glede na sramoto, ki bi nastala za vso bojevnško stvar iz morebitnih preostrih nastopov na delegatskem zboru, doseči svoj glavni in edini cilj, da pride sam na čelo.

Dne 22. t. m. je bil dosežen v Žalcu na pobudo tamošnjih tovarišev med tov. Vidmarjem, Kustrom, Fabjančičem in še nekaterimi člani iz vodstva OIO popolen sporazum, preko katerega pa je šel tov. Vidmar dan nato zopet hladno za svojimi cilji. Ko je ostal v Konzorciju »PRELOM« tov. Vidmar v manjšini, je odšel iz konzorcija, pa okrog prav nedostojno klevetal svoje tovariše iz vodstva.

Tovariši! Temu početju se vsi protivimo, ker vemo, da je čas tako resen in naša stvar tako važna, da ne smemo delati cirkusa pred javnostjo. Od samega začetka smo hoteli rešiti zadevo s tovarišem Vidmarjem med seboj, toda on tira stvar pred javnost. Odklanjamo vsako bojazen pred delegatskim zborom, ker imamo čisto vest in dovolj smo se trudili, nesebično delovali in dovolj žrtvovali. Bojimo pa se za organizacijo, ki bi trpela radi nerazumljivih razbessnih strasti posameznikov. Zato svarimo prav vsakogar, da ne sledi nedovoljenemu in netovariškemu koraku tov. Vidmarja, ki je danes v OIO osamljen v svojih zahtevah in hoče kot manjšina na nekaj fašistični način strahovati večino. Ne nasedajte hujskačem, ne verujte tistim, ki računajo z vašo lahkovernostjo. Za hrbtnost se skrivajo tisti, ki hočejo razbiti »BOJ« za vsako ceno. Ne sledite zahrbtnim okrožnicam, naj jih izda kdorkoli, ker so vse, ki ne nosijo pravilnega podpisa OIO zlonamerne in hočejo škodo »BOJU«. Edino točne informacije daje OIO, naša pisarna v Kolodvorski ulici št. 8, »PRELOM« in »BOJEVNIK«.

Zaupanje je temelj vsake organizacije. V kratkem Vam bomo podali račun na resnično ljudski podlagi naših pravil, ker se ne bojimo nikogar. Hočemo Vam pa pokazati pravo pot, ki nam jo narekuje vest in pa nesebična ljubezen do trpečega našega ljudstva. Dovolj smo žrtvovali in delali, pošteno in odkrito se trudili, zato se ne umaknemo tov. Vidmarju, katerega delovanje smo Vam po-

dali. Nimamo časa za prepire, mudi se nam, čaka nas ogromno dela. Mi gremo namrej, ne strašimo se zaprek, ker smo vojaki in pravi bojevniki. Prvo je »BOJ« — živel »BOJ«!

Sprejeto na seji predsedstva OIO, dne 29. marca 1935.

POMENKI

OČE, ODPUSTI JIM.

Tako čitamo v prvi številki »Bojevnika«. Ta vzdihljaj, ki člankarju prihaja globoko iz srca, seveda popolnoma razumemo. Pripominjamo pa, da bi bil moral člankar radi jasnosti napisati takole: »Oče, odpusti mi, ker ne vem, kaj bi pisal.«

ISTO, SAMO MALO DRUGAČE.

»Oče, odpusti jim,« te besede so se začule s križa, ko se je dopolnjevalo delo odrešenja. — »Bojevnikov« člankar je smatral za potrebno, da se je poslužil teh božanskih besed. Zakaj? Ali smatra, da je drugi Sin človekov — ali pa se mu zdi, da visi med nebom in zemljo. Gotovo je, da ni ne eno ne drugo. Držalo bi kvečjemu to, da »visi«.

PRISTAŠ DEMOKRACIJE.

V jeseni, na diskusiji: »Zahtevam takojšnjo vpeljavo uniform, mi mladi smo siti cincanja. Zakaj organizirate samo kmete? Te lahko vsak pridobi, kdor zna kako govoriti. V odločilnem trenutku pa odrečajo. Organizirajte mesta! Več je vredno 100 organiziranih meščanov kakor 20.000 kmetov.«

Pred shodom na kmetih (šepetaje): »Tovariš, ali je kaj zagrizenih klerikalcev vmes?« Glasno: »Vse stranke so enake, klerikalci, liberalci, socialisti... Vse samo goljufajo in odirajo ljudstvo.« Mrmranje enega dela poslušalcev, nekateri ploskajo.

Mesec pozneje (duet): »Trara, trara, Korošec ist da! Zdej pa lohk spokate!«

Bliža se pomlad: »Vso moč deželi! Proč z uniformo! Ne maramo fašistov. Živio demokracija! Edino prava je vedno bila stranka ljudstva!« V stran: »In maček!« Glasno: Dol z OIO!« Sedeč sam v OIO: »??«

UNIFORME.

Kakor slišimo, zahteva »Slovenija« splošno odpravo uniform. Pripravite se vsi, ki jih nosite: železničarji, godci, telovadci, nogometaši, veterani, križarji in razni redovi. Zdej nastane vprašanje: ali naj se akcija za slečenje uniform omeji na Slovenijo ali pa razširi tudi na ostali svet: Jugoslavijo, Francijo, Italijo, Nemčijo itd? Posebej je razmotrivati vprašanje, če se naj vendarle napravi kaka izjema: morda pri naših gasilcih, ali pa pri »Ostmärkische Sturmscharen«?

Primerjava

Naš bivši tovariš Vidmar Stane je izjavil dne 7. januarja 1934 na javnem zboru v »Unionu« dobesedno:

»Ves gospodarski in družabni red je zavožen, sumljivo nagnit, ni v skladu z duhom časa. Zato je vsako krpanje tega sistema brezplodno. Čas gre preko njega, nova doba se ne dá več odpraviti z malimi koncesijami in korekturami. Posledice gospodarske anarhije treba odpraviti s temeljito premišljenim in točno izdelanim gospodarskim načrtom.

Naši bodoči vodniki so možje, ki jih bodo izbrale naše stanovske organizacije. Iz najnižjih organizacijskih edinic gredo izbrani zastopniki v sreske in banovinske zastope. In najbolj in najčistejši zastopniki stanov gredo od tu dalje v državno stanovsko zastopstvo.

Pojdimo preko vseh ostankov preteklosti složno na delo. Stari gospodarski in družabni red je močno nagnit. Izbire ni dosti. Z njim ali proti njemu!«

Isti govornik dne 8. aprila 1934 na javnem zboru v Novem mestu; dobesedno:

»Niso brez povoda poskusi naših sosedov s korporacijskimi sistemi, ni brez vzroka, utemeljitve in potrebe prodrl v Nemčijo nacionalni socializem, ki prinaša poleg pretiranosti in enostranosti mnogo novosti, mnogo dobrega in pametnega v javno živ-

ljenje. Vseposod iščejo novih potov, vseposod se kažejo nove oblike in smeri.

Isti govornik dne 15. junija 1934 na članskem sestanku ljubljanskih bojnikov, dobesedno:

»Iz vseh predelov naše države prihajajo in odhajajo idealisti, se zbirajo in razpravljajo, pripravljajo in ustanavljajo organizacije vse istih misli in smernic, kakor mi.

Ne iščemo po starem vzorcu malenkostnih koncesij za našo banovino, ne delamo po starem receptu, ko so se prodajale najvažnejše zadeve za koncesijo proste eksploatacije in izkoriščanja Slovenije. Mi se predobro zavedamo, da je tudi za nas možno resnično zboljšanje in ozdravljenje le, če se zboljšajo razmere v celi državi, če ozdravi cela država.

Isti pisec v svojem članku v »Prelomu« dne 10. januarja 1935 dobesedno:

»Zvesti svojemu programu smo ostali v stalnih stikih s svojimi prijatelji v ostalih pokrajinah in smo skupno z njimi pripravili tla za vsedržavni pokret. Naše delo je bilo blagoslovljeno, pokazala se je popolna enotnost naših stremeljenj, ki je izražena v enotnih temeljnih načelih in smernicah, priobčenih v »Prelomu« dne 13. decembra 1934 in 10. januarja 1935. (Misli Ljotičev »Zbor«.)

Če pa primerjamo vse te govore in članke z uvodnikom istega pisca v »Bojevniku« z dne 6. junija 1935, potem pridemo do prav presenetljivih zaključkov.

Dne 15. junija 1934 so ustanavljali v vseh predelih naše države organizacije istih misli in smernic, kakor mi, dne 10.

januarja 1935 smo bili zvesti svojemu programu, ko smo ostali v stikih s temi organizacijami in je bilo naše delo celo blagoslovljeno, ker se je pokazala popolna enotnost naših stremeljenj, dne 6. junija 1935 pa so nam vse te organizacije po duhu in programu naenkrat kar tuje?!

Dne 8. aprila 1934 niso brez povoda poskusili s korporacijskimi sistemi in ni brez potrebe prodrli v Nemčiji nacionalni socializem, dne 6. junija 1935 pa ne bomo iskali stikov s takimi, ki jim meša glavo fašizem ali hitlerizem. Komu pa je mešalo glavo to oboje dne 8. aprila 1934?

Dne 15. junija 1934 smo se predobro zavedali, da je tudi za nas možno resnično zboljšanje le, če se zboljšajo razmere v celi državi, dne 6. junija 1935 pa se bo ravno narobe šele dvignila zavest naših bratov takrat, če se uredijo v našem koncu države razmere po pameti.

Dne 15. junija 1934 ne prodajamo najvažnejših zadev za koncesijo proste eksploatacije in izkoriščanja Slovenije, dne 6. junija 1935 pa razen Slovenije sploh ni več važnih zadev v Jugoslaviji, ki bi nas mogle zanimati. Dne 15. junija 1934 smo že preko mej dravske banovine, čez leto dni pa se naenkrat spomnimo, da še niti 6. junija 1935 nismo godni za to, da bi šli preko.

In program? Dne 7. januarja 1934 nič manj kot nov gospodarski in družabni red na podlagi gospodarskega načrta in stanovskega zastopstva, dne 6. junija 1935 pa najnujnejša notranjepolitična vprašanja države in neodložljive reforme. Mimogrede rečeno nas veseli, da se bo novo vodstvo »Boja« ukvarjalo tudi z notranjepolitičnimi vprašanji, kajti med volitvami je bilo baie nepolitično.

Nekaj o Abesiniji in Abesincih

Zadnjega pol leta se zelo veliko govori in še več piše o Abesiniji. Vsak dan prinašajo časopisi poročila o sporu, ki je nenedoma nastal iz malenkostnega vzroka med to afriško državo in Italijo. Ker pri nas ljudje o Abesiniji le malo vedo, bomo v našem listu podali kratko in približno sliko te dežele in ljudi, ki tam žive.

Abesinija je edina še samostojna afriška država, izvzemši male Liberije, ki je pa pod ameriškim protektoratom. Abesinija leži v vzhodni Afriki, blizu Rdečega morja, od katerega jo loči le italijanska Eritreja, ki je v svojem južnem delu široka komaj 100 km. Na jugu meji na angleško Kenio, na zahodu na angleški Sudan, na severu na Sudan in Eritrejo, na jugovzhodu na angleško in italijansko Somalijo. Od naših krajev je Abesinija oddaljena kakih 3500 km. Od severa proti jugu se razprostira kakih 1300 km, približno toliko je tudi široka od zahoda proti vzhodu, seveda le tam, kjer je najbolj široka. Dežela je zelo razsežna, saj meri čez en milijon km², je tedaj štirikrat tako velika kot Jugoslavija, ali več kot trikrat večja od Italije, večja kot Nemčija in Francija skupaj. Po razsežnosti je v Evropi večja le Rusija. Število prebivalcev ni točno znano, ker tam še ne vodijo knjig o vsakem človeku od rojstva do smrti. Prebivalstvo se ceni na kakih deset milijonov. Naseljenost je torej prav majhna, šestkrat manjša kot v Jugoslaviji. Vzrokov za to redko naseljenost je več. Glavni vzroki so: ne ravno ugodno podnebje, hribovitost dežele in pred vsem majhna kultura ljudstva, ki zdravstvene službe skoro še ne pozna.

Dežela je zelo gorata in le predeli na jugovzhodu, na meji proti angleški in italijanski Somaliji so bolj ravni. Dve tretjini dežele tvori velikanska visoka planota, ki se dviga od 2000 do 4000 m nad morjem. Posamezni grebeni segajo celo nad 4600 m visoko. Ta visoka planota se na jugu in severu dviga počasi, na vzhodu in zahodu proti Sudanu in Eritreji pa pada strmo v nižino. Vsa visoka planota je presekana z globokimi in strmimi dolinami, po katerih teko reke proti Nilu in morju. V teh gorah je še nekaj delujočih ognjenikov in veliko vročih vrelcev. Geološko je dežela zelo stara in obstoji iz granita, bazalta in kristalinskega kamenja. Zato je tudi najbrž zelo bogata na rudninah. Vendar še dežela ni raziskana; ve se le, da se dobiva v Abesiniji zlato, kar so vedeli ljudje že v starem veku. Med gorami je več velikih jezer. Največje je Tana jezero na severu, 3100 km² veliko. V tem jezeru izvira Modri Nil, ki teče iz Abesinije proti severozahodu in se v Sudanu združi z Belim Nilom. Pod imenom Nil tečeta nato oba skozi Egipt proti severu. Pri Aleksandriji se ta najdaljša reka na svetu izliva v Sredozemsko mor-

je. V Abesiniji, tudi v severnem pogorju, izvira Atbara, ki je največji pritok Nila. Vse druge reke so manjše in se po večini razgube v vročem pesku, čim priteko v nižino, še preden dosežejo morje. Spomladi in poleti pade v teh krajih silno veliko dežja in so

abesinske pokrajine, ki meje na Sudan in Kenio, zelo močvirnate in pokrite s pragozdovi. V teh predelih je podnebje nezdravo in malarija je zelo razširjena. V goratih krajih in na visoki planoti je podnebje boljše, vendar v višinah vejejo močni vetrovi, ki povzročajo obolenja dihalnih organov. Abesinija leži v tropskem pasu. V nižjih legah, do višine 1700 m, je podnebje tropsko. Tu vlada velika vročina; poleg tega pada par mesecev spomladi in poleti vedno dež, v ostalem času pa vlada suša. Do višine 2400 m je podnebje subtropsko, kjer raste razno subtropsko drevje, vendar je ta pas še vedno neugoden za človeka. Podnebje, našemu podobno, se začne šele v višinah nad 2400 m nad morjem. V višinah od 2500 do 3500 m in še višje živi največ Abesincev in tukaj, v višinah kot na vrhu Triglava, so življenjske prilike podobne kot pri nas v ravnini. Tukaj leži glavno mesto dežele Addis Abeba, v višini 2550 m, tedaj tako visoko, kot je vrh Grintovca! Mesto ima kakih 50.000 prebivalcev. Mesto pa našim mestom ni prav nič podobno. Hiše so raztresene po bregovih in le malo hiš je zidanih. Večinoma so abesinske hiše spletene iz protja in ometane z blatom. Poleg Addis Abebe ima dežela le malo mest. Važno je še mesto Harar na vzhodu, Gondar blizu Tana jezera in Adua na meji Eritreje, ki je znano radi zmage Abesincev nad Italijani l. 1896. Pretečni del prebivalcev pa živi na deželi v majhnih vasicah, ki so raztresene po pobočjih in rebrih. Ljudje žive od poljedelstva in živinoreje. V legah čez 2500 m nad morjem uspevajo vse vrste žita in veliki pašniki omogočajo živinorejo kot pri nas. V ni-

Za majhen denar si morete nabaviti vse, kar potrebujete za pletenje. Kopalne obleke, plavalne pasove, ležalne stole, turistovske potrebščine i. t. d. i. t. d. pri trvdki

F. M. SCHMITT

Pred škofijo 2

LJUBLJANA

Lingarjeva ul. 4

Pozor! — Športniki, letoviščarji, turisti! — Pozor!

žinskih krajih pa žive najraznovrstnejše tropske živali: slon, velblod, lev, opice, nilski konj itd. Omenimo naj še, da je v Abesiniji doma kava, ki je pa sedaj le malo pridelujejo; rastlino so prenesli že pred stoletji v južno Ameriko, kjer je sedaj največ pridelajo in večina ljudi danes sploh ne ve več, da je Abesinija domovina kave. Kot smo že omenili, vladajo v višinskih predelih stalno močni vetrovi in zato so zelo razširjene pljučne bolezni. Zelo pogosta je še trakulja, kar je posledica uživanja surovega mesa. — Tudi gobavost je zelo razširjena.

Abesinci niso enoten narod. Prvotno so bili Semiti in so menda prišli pred več tisoč leti iz Arabije čez Rdeče morje v deželo. V teku tisočletij so se pa zelo pomešali s Hamiti, ki žive v Somaliji, in s črnici, ki so se doselili z juga. Zato so Abesinci precej podobni črnem, imajo kodrate lase in skoro črno barvo kože; le ustnice nimajo tako zelo debelih kot zamorci. Jezike govore različne in, ker nimajo šol, kjer bi se naučili nekega skupnega jezika, se tudi ne razumejo med seboj. Vere so krščanske. Ker pa skozi stoletja abesinski kristjani niso imeli z drugimi kristjani nobenih stikov, se je ta vera seveda zelo pokvarila in je naši le prav malo podobna. Veliko navad so prevzeli od mohamedancev, ki žive v vseh deželah okoli Abesinije, pa tudi Judov je zelo veliko in tudi ti so vplivali na njih versko življenje. Judje so celo par sto let v srednjem veku vladali v Abesiniji.

Državne organizacije v modernem smislu v Abesiniji skoro ni. Ljudstvo živi organizirano v plemena s poglavarji na čelu. Ti poglavarji so vrhovni poveljniki svojega plemena, sodniki in predstavljajo obenem izvršno oblast nad plemenom. Le toliko so odvisni od kralja, ki se imenuje neguš, kolikor to sami hočejo. Do pred kratkim Abesinija ni imela stalne vojske. Vsak Abesinec je imel orožje vedno doma in v slučaju vojne

so vsi Abesinci od 12. do 65. leta vojaki. Poveljniki te vojske so plemenski poglavarji in od teh glavarjev odvisi, koliko vojske more Abesinija postaviti proti sovražniku. Vojaki so pa Abesinci zelo dobri, pogumni, vzdržni in z malim zadovoljni. Bajе več dni lahko shajajo brez hrane in vode. Ker mora vsak Abesinec za orožje sam skrbeti, je to orožje seveda zelo preprosto. Imajo še loke in sulice in stare puške. S tem orožjem se seveda ne morejo z uspehom upirati evropskim vojskam. V prejšnjih časih, ko so imeli tudi drugi narodi še slabo orožje, so bili pa nepremagljivi. Osvojili so celo okoli 1100 pred Kr. cel Egipt in ga držali 300 let. Pozneje jih niso mogli podjarmiti ne Arabci ne Turki, ki so sicer vse sosedne narode premagali in jim gospodovali skozi stoletja.

Zadnja leta je pa tudi Abesinija začela organizirati vojsko na evropski način. Najeli so oficirje v Belgiji in na Švedskem in ti jih vadijo vojskovanja z modernim orožjem. Sedaj imajo že več stotisoč mož na evropski način izvežbanih in oboroženih. Zadnjega pol leta se pa z vso naglico pripravljajo in v velikih količinah uvažajo orožje in strelivo. Čim več časa bodo imeli za priprave, tem težje bodo Italijani dosegli uspeh. Abesinija nima sicer nobene domače industrije in vse orožje, strelivo in druge priprave mora uvažati. Ker pa meji na angleške kolonije, jim bodo odhod vedno lahko dobavljali vse potrebno.

Ako vpoštevamo veliko vzdržnost Abesincev, kar je v tamkajšnjem podnebnju največja prednost, njih junaštvo in pa obliko njih zemlje — saj obstoji skoro iz samih visokih in strmih gora —, je skoro gotovo, da se bodo uspešno branili, in Italijani, ki niso navajeni na tamkajšnje podnebje in rabiyo dobro prehrano in zdravo vodo, bodo vkljub premoči v orožju le težko kaj dosegli. Na vsak način bi bila pa vojska z Abesinci dolgotrajna in zvezana z velikanskimi žrtvami.

Z dežele

ZNACILEN POPRAVEK. Iz popravka g. Straha Franca iz Ježice, ki ga je on poslal »Pohodu« že dne 13. aprila 1935., torej takoj 24 ur po odstopu nadstrankarskega vodstva »Boja«, in ki ga je »Pohod« priobčil šele dne 1. t. m., posnemamo, da g. Strah kot izključeni član »Boja« takoj 24 ur po odstopu dotedanjega vodstva že aktivno sodeluje v »Boju«.

Brez ozira na to, da je tehnično sploh nemogoče, da bi bil g. Strah takrat že oficijelno, zopet sprejet v »Boj«, nam je njegov popravek vendar temeljito odprl oči. Ne mogoče zato, ker smatramo g. Straha (ki je šele 29. julija 1934, kot pozen regrut vstopil v »Boj« in je bil že 23. marca 1935. odpuščen iz njega kot stalno nesposoben), za sila važnega, pač pa z ozirom na tiste izven »Boja«, ki za njim stojе. Boljšega potrdila za točnost izvajanj v uvodniku »Preloma« z dne 31. maja t. l. namreč sploh nismo mogli dobiti. Kajti nad vse je značilno, da g. Strah še pred oficijelnim zopetnim sprejemom v »Boj« tako samozavestno trdi, da že aktivno sodeluje v »Boju«. Mora pač živeti v zelo trdnem prepričanju, da ga sedanje vodstvo »Boja« sploh ne sme odkloniti kot svojega sila važnega sodelavca, pa naj si že bo on v »Boju« ali pa izven njega, pač pa, da to isto vodstvo mora

vprav radi ljudi izven »Boja« odklanjati že celo desetletje včlanjene bojavnike in dolgotrajne častne člane raznih bojvniških skupin.

Po vsem tem bi samo še svetovali sedanjim voditeljem »Boja«, naj pohite, da čim prej sprejmejo nazaj v svoje naročje celo Ježico, da bi jim nekoč vsaj ta ostala. Kajti nas starih bojvnikov ne bodo več dolgo vodili za nos s svojim mežecim nadstrankarstvom!

Samo pravila naj prej spremene, kajti g. Strah in Ježica so največji gromovniki proti sedanjim »fašističnim« pravilom »Boja«, ki pa so postala taka šele pod sedanjim »demokracičnim« vodstvom »Boja«, ki je samo v izključevanju prekosilo prejšnje vodstvo dvajsetkrat že na sam dan svojega nezakonkega rojstva. Pa tudi naša stara bojvniška pravila so postala v rokah »demokracičnega« vodstva tako »fašistična«, da blagajniki izključujejo revizorje, pa bo res težava najti tako »demokracična« pravila, da nikakor ne bi mogla postati »fašistična«, niti v rokah samega Velikega inkvizitorja ne.

Zato pa, tovariši, niti sedanjih pravil, niti politike, ampak nadstrankarstvo hoče odpraviti sedanje vodstvo! To si zapomnite vsi stari bojvniki! — Stari bojvnik.

Doma in na tujem

Narodna skupščina je sklicana za petek 14. t. m. ob 10 uri dopoldne. Na dnevnem redu je debata o verifikaciji mandatorov. To bo trajalo predvidoma samo dva dneva, nakar se izvoli stalno predsedništvo, zasedanje parlamenta pa za krajšo dobo prekine. —

JNS je zadnje čase pričela zopet z delom. Tajništvo se nahaja v hiši Nikola Uzunovića, ulica kralja Milana.

Jugoslovanska narodna stranka je sklenila, da bo nadaljevala s političnim delom. Čuje se, da se bo kmalu lotila volivne agitacije za nove volitve, o katerih pa seveda še ni ne duha ne sluha.

Vsi mandati, predloženi verifikacijskemu odboru, so bili razene enega potrjeni. Od Mačkovih poslancev je predložil svoj mandan samo eden. Verifikacijski odbor pa ima

možnost potrditi Mačkove madate, kadar bodo predloženi.

General Göring v Jugoslaviji. Zadnje čase je vzbujalo mnogo pozornosti ne samo pri nas doma, marveč tudi v tujini, prebivanje predsednika pruskega deželne zbornice in nemškega letalskega ministra Hermana Göringa. Živel je v Dubrovniku. Pri svojih izletih, ki so se vršili inkognito, je vedno kazal mnogo navdušenja za naše pokrajine in za kleno dalmatinsko in črnogorsko ljudstvo. Odhajaje v Nemčijo, je spotoma pristal na zemunskem letališču, odkoder je odšel v Beograd, kjer je napravil obiske pri najvišjih osebnostih naše države. Ob slovesu je podal izjavo, v kateri govori o tem, da odnaša iz Jugoslavije neizbrisne vtise. Komentarji tujih listov so podtakli njegovemu bivanju na Balkanu (bil je poprej v Bolgariji) vse močnejše cilje.

Po padcu trodnevne Bonissonove vlade je sestavil novi francoski kabinet zunanji mi-

nister Laval. Parlament je Lavalu izrekel zapuščino s 412 proti 137 glasovom.

Tudi na Angleškem imajo novo vlado. Stavil jo je Baldwin. Zunanji minister je Samuel Hoare. Lord Eden pa je postal minister za posle Društva narodov.

Roosevelt bo nemara le podlegel v boju za NRO (za novo, načrtno gospodarsko politiko). Vendar bo poprej še predložil zakonski načrt, da naj dobe državne dobave le trvdke, ki se resnično ravna po določilih NRE. Pričakuje se, da bo v enem letu vse uradništvo NRE odpušeno. Tako je videti, da je Roosevelt poražen od reakcionarnega vlekapitala in delavci to že čutijo na svoji koži, kajti plače se že znižujejo.

Zadeve glede Abesinije se vse bolj zapletajo. Videti je, da je abesinsko vprašanje zadeva dveh tekmovalk: Italije in Anglije. Obe imata tamkaj svoje interese in vsaka bi jih hotela napeljati samo na svoj mlin. Italijansko časopisje pridno udriha po Angliji. Musolini si je celo dovolil Angliji zapretiti. V Angliji se izvestni krogi zelo razburjajo radi tega. Anglija, Egipt in Abesinija so namreč podpisale sporazum radi Tanskega jezera v

Abesiniji. Anglija kot lastnica Sudana in Egipt bosta zgradila ob tem jezeru ogromne zatvornice in jezove, tako, da bo možno umno namakanje Sudana in egiptanskih dolin. Za te koncesije je Abesinija prejela lepe milijone, s katerimi se zdaj oborožuje. Abesinci, ki se boje Italije, so pa sedaj že zaprosili Anglijo, naj prevzame 25-letni protektorat nad njihovo državo. To pa Italijanom ne gre v račun.

Največja rana Rusije so mladoletni brezdomci, ki so jih revolucijske zmede nasejale po vseh ruskih mestih. V tolpah so se vlačili po cestah, spali v praznih zabojih, sodih, kletah ali votlinah. Seveda so se med njimi grozno širile bolezni duše in telesa. Postali so najboljše rezervoar za zločin ter javna opasnost za red in mir. Zato so se Sovjeti končno vendar začeli resno zanimati zanje. Ustanovitve jih je več vrst dečjih domov, v katere morajo biti sprejeti vsi otroci brez svojcev. Za to so odgovorne krajevne oblasti. Otvorjeni so tudi posebni krediti. Na ta način upajo Sovjeti ozdraviti sčasoma to gnojno rano na telesu proletarske družbe.

Disciplina

Spomini na maj so še sveži in, če jih vzamemo v roke, vidimo, da je v njih imela glavno besedo uvodna beseda članka. Žalibog ne naravnost, nego po ovinkih. Da so ti spomini taki, kakršni so, je krivo namreč to, ker te (večkrat zelo osovražene besede!) discipline ni bilo...

Kolikor je je pa bilo, je bila negativna, po domače se ji pravi kujanje. Toda vsi vemo, da se ravno ta dva pojma bijeta.

Tistim redkim izvoljenim, ki dobivajo v roke z različnimi črkami tiskano pisanje, pomeni oznanjevanje discipline isto kot fašizem. Pred tem -izmom pa nas Bog varuj vse od kraja, pripoveduje teden za tednom to pisanje. Če pa se spomnijo še na -izem s severa, potem je strah sploh popoln — niti votel več ni, ampak čisto stvar. Ta strah je skoro istoveten s pojmom smrti. To so modre, učene glave že izračunale, da tisto minuto, ko zavlada disciplina, njim odbije.

Nam pa ni, da bi modre glave uničili. Modrih glav se ravno dandanes rabi bolj kot kdaj poprej. One so tukaj, hvala Bogu; ni jih treba šele iskati kot nje-ga dni grški modrijan Diogenes.

Nam je le zato, da te glave, ki so eno izmed velikih bogatstev jugoslovanske zemlje, spravimo do tvornega dela za isto stvar, da njihovo delovanje racionaliziramo, to bi se reklo industrijsko.

Vsa gmota sveta obstoja po določenih zakonih, o katerih nam točno govori prastara veda fizika. Tudi učena glava je gmota v grobem smislu te besede — s to razliko, da obstoje za njo še neki drugi

zakoni, katerih žal ne more z isto točnostjo obeležiti dušeslovje. In tako nastaja pri tem križanje dveh svetov, kar se imenuje borba duha z materijo.

Ko bi gmota sveta imela samo fizikalne zakone, bi bil ustroj sveta zelo preprosta zadeva. Vse bi šlo avtomatično in ne bi bilo treba nobenih ustanov, brez katerih danes svet ne more shajati niti sekunde. Toda, kot rečeno, vladajo še drugi zakoni — zakoni, ki stoje mnogokrat v silnem nasprotju s fizikalnimi. Ti imajo vzrok v živalskih nagonih človeštva, kateri nenehoma izbijajo na dan ter ogrožajo življenje ljudi. Da se tem nevarnostim pride vsaj nekoliko v okom, so nastale različne oblike organizacije družbe, katerih glavni namen je bil ščititi malega pred velikim, katerih dejanja pa so po prečudnih potih pričala in še pričajo točno o obratnem učinku: veliki žro male...

Če pogledamo, zakaj to, nam je zadeva jasna — veliki so organizirani, večje jih ena sama vez — daviti, dočim pa so mali, ki jih je tisočkrat več, razbiti in imajo ne samo skrb, kako se očuvati pred velikim, ampak tudi še sto drugih — kako uničiti svojega bližnjega, ki ne misli tako, kakor mi, vsak na svojo roko rešiti, kar se rešiti dá za se, brez smisla za vse ostale — sploh očuvati svojo lastno osebnost za vsako ceno, tudi če pri tem ta osebnost pogine vsega hudega. Tej ginljivi skrbi ni edino ime demokracija, ona se zove še vse drugače — kakor ravno kaže kateremu velikemu, ki ima namen te osebnosti požreti.

Tukaj je eno izmed odrešilnih sred-

stev disciplina. Poudarjam iznova, ne oziraje se na posmehljive očitke zastarelih pisanj, da se edino diktatura malih, ki je možna na njihovi prostovoljni disciplini, lahko zadostno upre diktaturi velikih, ki sloni na njih nagonski disciplini samoohranitve, ter more vzeti oblast v roke, da samo sebe vlada. Pri tem morajo odpasti vse razlike v mišljenju in vsi pomisleki osebnosti, ker gre za rešitev s potapljaajoče ladje, na kateri se danes nahajamo.

In ker taka ljudska diktatura ni mogoča brez medsebojne stroge discipline, poudarjam to osovraženo besedo iznova, Vsak bivši frontni bojevnik vé, da je bila to rešilna bilka, če je odpovedalo vse drugo. Na disciplino se mora pa ljudstvo tudi navaditi. In sicer zlepa, ne zgrda.

Drugič povem še daljne misli o potrebnosti discipline. Preveč razburjenja naenkrat miroljubnemu našemu narodu lahko škodi, da se bo začel še bolj klati med seboj, kot se že. Kajti v tem si je vsa ta pretepajoča množica zaenkrat še edina: vsega, samo discipline ne! Namreč pozitivne ne! Kujajoče, komandirane iz skritih pisarn, te še kolikor toliko — druge pa ne! Med vsem tem pa stojimo redki, ki smo drugega mnenja. In tisti se prištevamo k Zboru. Janez.

Modna revija in domače blago. Zveza gospodinj je priredila v okvirju ljubljanskega velesejma modno revijo, ki je po soglasnem mnenju modnega občinstva zelo dobro uspela. Na reviji so domači manekeni ženskega spola dvakrat dnevno več ali manj spretno razkazovali radovednemu občinstvu na sebi izdelke naših domačih salonov. Bilo je veliko ploskanja, pa tudi veliko vzdihovanja in še več — domačih preprirov. Do tu je vse v redu in res vse domače. Nismo pa našli »domačnosti« tam, kjer smo jo najbolj pričakovali, to je v domačih krojih in v domačem blagu. Kroji po vseh mogočih tujih okusih, povzetih iz importiranih modnih časopisov, blagovi — posebno tkanine — samo uvoženo blago tujega izvora. Kje so ostali naši lepi

Tehnična pisarna
inž. Borštner Ognjeslav
poobl. civ. strojni inženjer,
Ljubljana, Pražakova ulica 8/1
vrši vse strojno-inženjerske posle ter dobavlja vse vrste strojev, predvsem
vodne turbine

Barve, lake, firnež in vse v slikarsko in pleskarsko stroko spajajoče predmete nudi najugodnejše in v prvovrstni kakovosti

»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana

Gospodstvska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53

Člani »Boja« s člansko izkaznico, poseben popust!

narodni motivi, ki bi jih spretna šivilja tako lako posnela iz jugoslovanskih narodnih noš, kje blagovi naših domačih tvornic in naposled kje izdelki iz našega pristnega domačega kmečkenga platna? — Pri celi reviji smo v tem oziru opazili le eno izjemo, ki je izšla iz krogov »Ženskega sveta«, kateri se je odločil izdajati lasten, domač modni časopis in na katerega prošnjo je skrojil ljubljanski salon »Moda« nekaj oblek po modelih tega časopisa iz blagov, dobavljenih izključno od domače tvornice. Te obleke so publiki zelo ugajale. Želeli bi, da se temu vprašanju posveča večja pažnja in da bi se čimprej tako na polju mode same kakor tudi njenih potrebščin dočela osamosvojili. To bi bil najlepši uspeh devize: »Kupuj domače blago!«

Človeški muzej. V nekem ljubljanskem dnevniku smo čitali za časa velesejma sledečo oglasno cvetko: **Človeški muzej.** »Ta razstava služi v korist ljudstvu vsled zatiranja človeških bolezni. Vsakemu v učenost, znanstvenost in ljudsko izobraženost.« Upamo, da bo že vendar enkrat naše ljudstvo res toliko »izobraženo«, da ne bo nosilo težko zaslužene denarja raznim židovskim izkoriščevalcem s te in z one strani meje, za katere je postal naš velesejem pravcati eldorado. Velesejmski upravi svetujemo malo več previdnosti pri izbiri razstavljalcev, domačemu časopisu pa več obzirnosti do svojih bralcev.

Moška oblačila po meri in izgotovljevanja, v veliki meri — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled obilice gradiva izidejo razni članki in dopisi, ki smo jih prejeli, v prihodnji številki. Dopisnike prosimo, da so čim krajši in da pišejo samo na eno stran papirja.

Premog, drva, koks
V. Podobnik, Tržaška c. 16
Telefon 33-13

Mednarodna špedicija
Ludovik Ševar vd., Rakek
Ustanovljena leta 1883
Specijelni oddelki za živo in zaklano živino in Transporte lesa
Izvoz — Uvoz — Provoz
Brzjavke: Ševar Rakek

Vinko Gaberski:

1914 — 1918

(Nadaljevanje.)

XXIX

CINI IN NACINI

Bodi že kakor koli, to bo menda res, da ni človeka, ki bi bil šel k vojakom, a si ne bi želel napredovati v činu. Željo po napredku je človeku vcepljena v srce; on stremi za višjim položajem in možnostjo, da bi si olajšal življenje. Kdor trdi, da mu je bilo vedno vse eno, kako je z njim, ne govori resnice. Tako govorijo samo ljudje, ki se jim ni hotelo nič posrečiti. Izvzamem morda one, ki so bili toliko malomarni, da se niso mogli nič razgeniti, da bi bili deležni višjega in lepšega položaja.

Čim je vojak premagal prve težave svojega novega življenja, se je zamislil in ugal, kako bi napredoval, da bi mu bilo bolje. Hoditi zna sedaj strumno, obrača se kakor kdo hoče, pozdravlja po predpisih vsakogar, puški zna streči in jo prav držati in meriti z njo tudi zna. Kaj še torej?

Recimo, da se je pokazala potreba novih vojaških činov, takozvanih šarž. Za božič ali veliko noč se je to vedno godilo. Takrat se je naselil v srca tistih, ki so mislili, da so za kaj takega, mučen nemir. Bo ali ne bo? Čakali so mnogi, dočakalo jih je pa napredovanja malo. Kajti tudi tu je res, da je mnogo poklicanih, a malo izvoljenih.

Mož, redov, ki je dobil zvezdo in je s tem činom bil razvodnik (frajtar), je bil zdajci

gospod. Kakor bi bilo kaj šnilo vanj, se je že na videz spremenil. Hodil je nekoliko počasneje, nastopal bolj dostojanstveno, gledal nekoliko trudno in brez zanimanja za okolico. Sploh, bil je samo na pol na tem svetu, kjer vrvi in vihra mimo in okoli pestra množica, ki nima in najbrž ne bo nikoli imela njemu podobnega, a kaj še le enakega. Kdor je po tem povišanju še ostal pri cigaretah in si ni za praznike našel dolge viržinke, je čisto drugače sesal dim iz nje in v zrak je pihal take umetne kolobarje, da jih je bilo vredno videti. V človeka je prišla zavest, oseba je že bila osebnost.

Frajtar se za naprej ni več družil s svojimi prejšnjimi tovariši, imel je med njimi samo dva prijatelja ali tri. Ti so mu pomagali s kakim ožjim rojakom, ki ga je še priznaval, da se ni dolgočasil. Dokler se frajtar v svoji časti ni ogrel, so mu ti še bili dobra družba. Potem pa se jim je začel odmi-kati in višje siliti.

O frajtarjih so svoj čas trdili, da so stebri vojaške družine, vogelni kameni zgradbe. Deloma je to resnično, kajti na njih, na najnižji stopnji vojaške hierarhije, je bila sedizana armada. To se je v malem videlo že pri četi. Na skrajnem koncu je stal tak svetilnik za ravnanje drugim in v sredi je po navadi tudi tak kažipot dajal smer.

Kdo bi se potem čudil, da so se frajtarji v svoji časti silno počutili in včasih neprimer-no precejnjevali? To se je opažalo zlasti pri vežbanju novincev, kjer so često tako postopali, da so zaigrali vse simpatije podložnih in višjih. Kdor pa je to stanje v razvoju vojaških možnosti prestopal brez posebnih pretresljajev, mu je bila odprta pot med pod-

oficirje vse gori do narednika in morda še višje.

O frajtarjih in njihovem veličju se pripoveduje po kaka smešna. Tako na primer, da je mlad frajtar, ki mu je bila peščeva mezda zavoljo napredovanja zvišana od osem na deset krajcarjev, prišel ves zamišljen k starejšemu tovarišu in mu bridko dejal: »Sam Bog ve, jaz nisem toliko pameten, kako more tak le ubog vojak izhajati s svojo mezdo, ko pa imamo še mi težave.« — Ali pa tista, da je sosed našel sosedu sedeti na pragu hiše, ko bere pismo in se na tihem joče. »Kaj ti je, Drejc?« ga vpraša. »Ah, veš, Matija, moj sin, mi piše in pravi, da so ga napravili za frajtarja.« — »No, potem pa ne bodi žalosten, saj to je čast.« — »Eh, tisto že, ampak na vojno kaže in tam streljajo najprej po vseh višjih.«

Toliko, da ne bi bilo poglavje preeno-lično. Sicer so pa bili frajtarji po svoje res stebri. Vežbati so morali druge in jih voditi, paziti na red, odgovarjati zase in za druge, pa poslušati grajo tudi za nezasluzene reči. Na bojišču so bili izvidniki in često prva žrtev. Storili so svojo dolžnost.

Še za vojne sem videl v nekem dunajskem listu ilustracijo, kako prihaja star črnovojnik-enoletnik z veliko brado k vojakom. Na sliki se vidi, kako si jo je široko razčesal, da se ne bi videlo, da na ovratniku nima nobene zvezde. Čim je pa bil podoficir, si je dal bujno brado pritrčiti v trikot, da sta se svetili njegovi dve korporalski zvezdi. A ko so ga unapredili za narednika, ter je bil že aspirant za oficirski čin, je kratko malo odložil brado, da je bilo veličje njegovega pisanege ovratnika vsem očito.

Da, narednik postati ali celo kadet, to ni kar tako. O tem se sploh ne piše; kdor hoče vso slast občutiti, jo mora doživeti. Narednik je bil polovica vsote avstroogrške armade. Čim bolj se je skrival po magacinih in pisarnah, tem mogočnejši je bil.

Pa praporščaki; to je bil narod! Srečni so bili za se, a nesrečni med drugimi. Med navadne zemljane niso marali hoditi, med nenavadne, ki so bili višji, pa niso mogli. Kjer se ni dalo nič pokvariti, tja so pošiljali nje. Kjer pa je moral biti kdo česa kriv, tam so pa zopet vse zvalili na praporščake. No, v vojni se je to neznosno stanje popravilo. Praporščak je ali padel ali pa je bil po redu službe oficir.

Spomina vredni so oficirski namestniki. Teh v miru ni bilo. Šele za vojne so iz dobrih, večjih in hrabrih narednikov, ki so se odlikovali po naravni inteligenci in udarnosti, napravili tako zvane štabne narednike, a iz teh oficirske namestnike. Na zunaj so bili močno podobni praporščakom, samo da so te visoko nadkriljevali v vsaki službi ter imeli po vsej širini prs redove. Bili so vražji ljudje in kaj sposobni.

Kar je bilo oficirjev, jim je bila pot narvzgor gotova. Bil bi moral kaj zagrešiti, da bi tistega leta na pomlad ali jesen, ko ga je po redu moralo doleteti, ne bil napredoval. Napoleon je rekel, da nosi vsak vojak marsko palico v svojem tornistru; s tistim čestim in gotovim napredovanjem se da tolmačiti dejstvo, da smo imeli toliko visokih oficirjev in najvišjih generalov.

Oglašujte v »Prelomu«!